

Մանկութեան Էփեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1866 ՅՈՒՆԻՍ 1 ՉՄԲԵԼՄՊԻՆ

ՆՈՒՄԵՐՈ 66

Մանկութեան Էփեմար համարատ 6 եանի սենեակ 300
նիւսիս վերինիւ, սենեակի դռնէն թափաբար տախտի
իւնիստ օրարագ, 200 զ" օրու, ալ թը այլըն 100 զ" օրու
ճագ, վե նիւսիս տախտի 50 ար փարսիս ստիւրաւագ տրը:

Իւնիստի սենեակի ստիւրաւագ տրը, պի-
րինիս տեփատա 3, իրի ճի տեփատա 2,
վե իւնիստի վե ստիւր տեփատա 1
էր զուրու ալընագ տրը:

Մեքեմայ վե սայիր, իսթանպուլու Պաղէ Գաւաւաւ
խարիճիստ, գորագոյնստ իլե ճաւի շէրիֆ տրա եւ-
րինտ քեւիս Շաղը խանընտա, Կարապետ 8. Փանոս-
եանըն 18 նիւսիս տախտի կեօնտ քիլեճէ տրը:

ԲԵՍՄԻ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

ՕՍՄԱՆԸ ՅՕՆՏՕԼԱՐԸ

Փարիս, 11 յունիս.

Էսնամը Ումուսիլե	ալըլուր 25
» » »	գարանտը 25
1865 սենեակի իսթիդրագը	255
1865 » » »	253

ԻՍԹԱՆԲՈԼ

ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅՅԵ

Մայիս 28.	Էն երեքսէք	52-47
» » »	Էն աշագը	52-17
» » »	Գարանտը	52-36
» 30.	Էն երեքսէք	52-6
» » »	Էն աշագը	51-20
» » »	Գարանտը	51-20
» 31.	Էն երեքսէք	52-36
» » »	Էն աշագը	50-14
» » »	Գարանտը	52-4
Յունիս 1.	Ալըլուր	50-10

ԹԵԼԵԿՐԱՖ ԽՈՒՆԻՍԻ

Փարիս, 8 յունիս.

Բրուսիս ասկէտի Շէրլիֆ արեօրուսու
կէնիւ, վե չօյնիստե Գիլէ իլե Բէնտրա-
պուրիու զապիթ իթմիշ տրը: Ալթիսիս Ժե-
նէրալը ասլա մուգալէմէթ իթմէքսիլին,
քրօթէսթօ իտէրէք Ալթիսիս թարափընա կե-
րի չէքիլիշ տրը:

Նիւսիս օրան Գոնսթիթիսիստե Նամ
զաղէթատա օգուստուղուս կէօրէ, Ֆրան-
սանըն պիթարաֆ զալաճաղը իւմիտ օլուս-
մագտա տրը:

Փարիս, 11 յունիս.

Պու կիւն չօյնիստե վեքիլէրի Ալթիսի-
սա տալէթ օլուսմուշլար տրը:

Պու խուսուսուս խուսուսէթ վիր մուգա-
տեմէ օլուս օլաճաղը իթմիստէն տրը:

Գալիլէն սէօյնիստիկիլե կէօրէ, իթալե-
տէվիլիթ միլլէթ մէճլիսի, մանասթըրալը
գարաթտըրմը տրը:

ՀԱՎԱՏՈՒՄԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻԹԵ

Հարալ հագգընտա վե իւրօպաճա պու-
կիւն տախտի եէնի վե միւթէնա պիր հալա-
տիս վէրէմիլիլ:

— Վիւքէլա մէճիսիլիստէն տեփատ իթտի-
կի, վե Վէմէքէթէն մէսէլէի իւզէրինէ
միւզաթէրէ օլուսմագտա խուսկի հալա-
տաթտան տրը:

— Տիւնքի չըղարըն իթօալ տ'Օրիսն-
տա, Մըւրը վալիի ալիսինս եարընքի կիւն
ալտէթ իտէճէլիստէն սէօյնիստէքտէ օլտուղու-
օգուսմուշ տրը:

— Վիւքէլա Նամ զաղէթա, ձիտտէտէ,
Սիւվիլիտէ, վե հալիտա իսկէնտէրլիտէտէ
Հալթ բաթ գօլէրատան վիւրուստ պուլուս-
տուղուս իտտա իթմէքտէ տրը:

— Էրզրուստան ալտըրմըզ պիր մէք-
թուպտա, րէտիլէրին սիւս ալթընա
չաղըրմալարընա տալիլ պիր Ֆէրման օ-
գուստուղու, վե թուսա վե սայիր վե-
լայէթլէրտէ կէօրիւլիւկիւ կիպի, պիր
թարաֆը իթիւքթէ, վե տիկէր թարաֆը
էրմէնիլէ օլտուղու հալտէ, վե Մասիս
զըթասընտա Էնվարը Շարգըլէ նամընտա,
պու կիւնիւրտէ պիր զաղէթա թապ ու-
նէշը իթտիլիլէճէի օգուսմուշ տրը:

Մէքէրէր զաղէթանըն երլըղը 30
ղուրուշ օլաճագ տրը:

Էնվարը Շարգըլէ շիմիլէ գաւաթ
րուսիւմայի զուհուր օլաճագ իքէն, էր-
մէնիլէ եաղըլար կիլիքտիլիստէն, կէրի
զալմըշ տրը:

Էրզրուստ վիւլայէթի իլին պու պիր պիւ-
լիւք նիլմէթ տալընա սէղա տրը: զերս,
պիր մէմէքէթտէ պիւ զաղէթա թապ
օլուսմուշ, օլ մէմէքէթտէ մէտէնիլիլէ-
թիս իլէրուլէմէսիլէ պիր տէլիլ ու րէհ-
պէր տրը:

Պուստան տալիս անլաշըմալարը քի,
արթըզ պուստան սօնրա տէսթթար վե
խաւարեալար հէր թարաֆտա իսհաթ-
լարընը զայալ իտէճէքէր տրը: զերս, քէն-
տիլէր զաղէթալարը չարմըզա կէրմէյէ
չաղըրմալարը թաղտիլտէ, Սալթանա-
թը մէնիլիլէ իտէ հէմ թէշլիլ, վե հէմ-
տէ սալըսընը թէշլիլ իլլէմէքտէ տրը:

— . . . միւլէլ իլիլ:

Իլլիլիլ. 29 մայիս 1866
Պէյմանէ հաճէթ օլմաւորը իւզըն, իլ-
միրտէ Սահմանադրութիւնըն իսթի օլուս

ձիւսի օլմաւորընտան, վե կէշէլէրտէ
հէր նե գաւաթ երեսիլիստէն ժողով
ինթիլիսալ վե թէշլիլ օլուսմուշ իտէտէ,
հէր նասըլ իտէ շիմիլիլ գաւաթ նիլաճէն
ինթիլիսալ վե նասըլ լաղըմ կէլէն թաղա-
կան վե սայիր խորհուրդար թէշլիլ օ-
լուսմամըշ օլտու գլարը շէօյլէ տուրտուս,
Քաղաքական ժողովուրդ տէօրթ աղաթ իս-
թիֆա իթմիշ օլուս, եալընըզ պէշ ա-
ղաթ գալմըշ, վե ուսուրը միլլէթի ի-
տարէ իտէկէլմէքտէ, վե Ֆաղաթ իսթի-
ֆա իտէնիլիլ եէրինէ ալտըլէրին ին-
թիլիսալ իթմէմէքտէ, վե շու ձիւլէթլէ
Իլլիլիլիլիլ ասլալը միլլէթի միւլէվէշ
պիր հալտէ պուլուսմագտա օլտուղուս-
տան, պու հալթիլ միլլէթալթը միլ-
լէթտէն իտայիլ զէվաթ շու ուլղուստուգ-
լու գլարըն էօնիլիլ ալմագ, վե մէքէթպ-
լէրէ հիմայէթ իթմէք, վե Սահմանադ-
րութիւն թաթիլալթ լաղըմէսիլտէն սօն-
րա, նէշը ու իլան օլուստա իճարաթ էմ-
րի պուրալա կէլտիլիլտէ իճարաթա կէօ-
րէ հարէքէթ օլուսմագ էքքեարը իտայ-
րիլիլիլիլ, սէքիլ նէքիլ քէստը միլլէթ-
պէրէ վե ասհալը տիլայէթտէն միլլէթ-
քէպ պիր գալիսիս նասալ ու թայիլին
զըլմըշ օլտու գլարը ձիւլէթլէ, հէքէթլին
պաւիլի մէմուսիլիլիլ օլմուշ տուր:

Վաղա Քաղաքական ժողովուրդ տի-
րայէթլու աղաթարը, վաղիլիլ մէմուլիլ-
եթլէրինիլ մէհմա էմքէն իճարաթ չալըշ-
մագտա իտէլէրտէ, պաղը իտուստաթ-
տա հէր նասըլ իտէ հէքէթէ իսօշ կէօ-
րիլիլիլիլ օլտու գլարընտան, վե մատամ-
քի իլլէր շու տէրէճէյէ կէլիլիլ տրը,
արթըզ գալմագ վե նիլայէ հաճէթ պը-
լաղըրմալարագ, հիւսնիլ իլլալ իլլէ պի-
րագ իսհաթ լանմագա իլլալ օլմալարը
ձիւլէլիլ պալիսիլ մ. մսուսիլիլիլ օլաճա-
ղը մէմուլիլ գալիլտէն տրը:

ՎԱՅԵ

— . . . խմբագիր Մանգուլի Էֆենար պատուական լրագրի :

Ձեր ազգասիրութեան յայտնի է որ, երեք տարի շարունակ կը բողոքենք Ձարսանձախի խղճալի ժողովրդոց համար . գրեթէ վեց ամիս հանգստութիւն չունեցանք վիճակիս մէջ . Մայիսի, խորհրդի, Էրզրոյի . . . կարնոյ ընդհանուր կուսակալի կողմանէ, Էրզրոյի կեանքու գայիմագամ խորհրդի փաշան ասկէց ամիս մը յառաջ Ձարսանձախ եկաւ, որպէս զի Ազգային վէճերը դադրեցնէ, եւ այն կալուածոց փափուկ խնդիրները բոլորովին լուծէ եւ մաքրէ . ամբողջ քսան օր կեցանք կուսակալի մօտ, եւ կարեւոր խնդիրքնիս առանձին յատուկ յատուկ ծանուցինք, եւ ինչ կերպով ապահով ըլլալ ժողովուրդը . վստահ զի քանի որ ազգերնիս մատնաչափ տեղ մը չունի, սիրտերնիս չիպիտի տաքնայ այս վիճակիս վրայ . առն, այգի, պարտէզ մանաւանդ կալուածները իրեք բաժին ընելով, երկու բաժինը Տաճկաց եւ Հայոց հասարակութեան տրվի, իսկ մէկ բաժինը պէկերուն ձեռքը մնայ . քանի որ իրենք բռնի եւ հարստահարութեամբ եւ անպիտ առանց մուրհակի տիրած են, արդարութիւն արդարութիւն բողոքելուս համար, յանկարծակի դիպուած մը պատահեցաւ, եւ բոլոր ժողովուրդը տխուր մնաց : Կարնոյ ընդհանուր կուսակալէն խորհրդի բաշայի սա հեռագիրը եկաւ Ռ. Գրան հրամանաւ Ձարսանձախու առաջնորդը Կարին կանչէ թող նստի : Ամիջապէս հնազանդելով ճանապարհորդ եղանք . եւ Կարիններէ կայանալով գայիմագամ Ալի Գեամիլ բաշային ինչ պատճառաւ մեզ այս տեղ բերելնիս կամ յանցանքնիս ի՞նչ է հարցուցինք, սա պատասխանը կուտայ թէ հետք դատ մը չունիմ, կամ յանցանք ունենալդ ալ չեմ գիտեր, միայն Ռ. Գրան հրամանաւ քեզ բերել տուինք : Այս օր վեց օր է, արեւոյան Պատրիարքին եւ Ձարսանձախի փոխանորդնուս, յատուկ հեռագիր գարկինք թէ մեզի Կարին բերել տուին, Պոլիս գամ, եւ կրկին Ձարսանձախ երթալու հրաման չնորէ կընէ՞ք Ռ. Գրան հրամանաւ տէջի . պատասխան չտուինք . մենք այնպէս կարծիք կընենք որ պատրիարքարանը իմացած չէ այս գործը, եւ փոսդայով ալ չարաթ մը յառաջ գրեցինք եթէ իմացած ըլլար մեզի բռնի բերել չէին տար ի Կարին, մենք ո՞ր ժամանակ պատրիարքարանի անհնազանդ գտնուեցանք, կամ կանչեց չեկանք որ այս անպատուութիւնը, մեզի ըրաւ . խնդր ժողովուրդոց երկիւղ տալ, կամ դատերնիս չիտեսնալ, եւ գործը կիսկատար ձգել, աղանքը պաշտպանել, արդարութիւնը բոլորովին խաբանել . վստահ չեմ զի աղէկ գիտեմ որ ժողովուրդը ձայն չիպիտի կրնայ հանել, եւ կուսակալը ինչ որ հրամայէ, այս այդպէս է պիտի ըսեն . հարկը տարին ի վեր տեղւոյն ժողովուրդը, ասանկ ժամանակի մը կըսպասէր որ իրենց յայտնի եւ գաղտնի եղած բարբարոսութիւնը եւ աւազակութիւնը, եւ մարդասպանութիւնը բոլորը յայտնի պիտի ըլլար, դարձեալ վարագուրի տակ պիտի մնայ : Տէրութեան հարկը տարեկան գողցուած կալուածքները եւ ըստուցըտուած յայտնի ընելուս համար, Տէրութեան

թեան եւ կամ կառավարութեան առջեւ գէշ մարդ եղանք, ազգիս իրաւունքը պաշտպանելուս համար պատրիարքարանը մինչ երես դարցուած պիտի ըլլայ, թող ըլլայ, դարձեալ չիպիտի լռեմ, որ աստիճանի նեղութեան մէջ ըլլամ, բերանս եւ գրիչս երբէք չիպիտի դադրի . այսքան ընդարձակ երկիրի մը առանց Տէրութեան հրամանին տիրելնիս համար դարձեալ եւ դարձեալ պիտի բողոքեմ . թողու՞մք ոսկւոյ եւ արծաթի հանքերուն գողմալը . խորհրդի բաշան ինքնիրեն թող չափէ, առնէ, ծախէ, մենք եւ ժողովուրդք չիպիտի լռենք, Բ. Գրան հրամանը այն է որ յորժամ այս գործը Ձարսանձախ չիկատարվի, երկու կողմն ալ Պոլիս հրաւիրվին, եւ Բ. Գրան դատերնիս տեսնուի . վերջապէս աղբիւրին տեղ պիտի երթանք, աղբիւրին ալ մաքուր է, ջուրը քանի վար գայ պղտոր է, հողիս եւ մարմնիս բարեխնամ Տէրութեան կանոնին պիտի զո՞նեմ, եւ մեծամեծ գումարներ ստացուածքներ ցոյց պիտի տամ իմ հաւատարմութիւնս, եւ անոնց խարդախութիւնը, ապստամբութիւնը ցոյց պիտի տամ . թշնամիներս վերջապէս Պոլիս պիտի ուզենք . իսակ պէկը ցորեկ ժամանակին Արկրտիչ անուն անձը չարաչար ծեծելուն վեց օր ապրեցաւ մեռաւ, բոլոր տեղեկագիրը եւ բարօրթօն առած էի, ան ալ խորհրդի բաշան ձեռքէս առաւ Ձարսանձախէն ելած օրըս, այս մասին արեւոյան Պատրիարքը մեզի հեռագիր կը գարնէ որ ժառանգորդները Կարին թող երթան հանգուցելոյն դատը տեսնան, ժառանգը հինգ զաւակ ունի, որոց մեծը տաք տարեկան հաղիւ կայ ասկից ալ բան մը չիմացանք Կարին հրաւիրելով . հանգուցելոյն մայրը ծերունի, եւ կինն ալ զաւակներուն դարման կը տանի, ո՞չ ոք ունի դատ վարող, դատը վարողը ազգէն է : Հինքը եղած ոճրագործութիւնը ինչ եղաւ, որ Ձարսանձախի մեռածներուն ալ օգուտ մը ըլլայ . ափսո՞ս, Հայոց ա՞ղէ պիտի աղատի, ո՞չ, մանաւանդ Ձարսանձախի ժողովուրդը այս դերութիւնէ չիպիտի ազատի, գոնէ ուրիշ տեղ մը դաղթականութիւն ընեն ազատին, ինչպէս երեք հազար տունէն հազար երկու հարիւր տուն մնաց :

Ի Կարին ճանապարհորդութիւնը բաժնուտանիս դարմանալի պատմութիւն մը իմացանք . Բալու վիճակի մէջ յիսու, իսկ տաճկերէն եղանակով գիւղ մը եկանք, Հայք 24 տուն եւ Քիւրտ 10 տուն . Եկեղեցւոյ անուն սուրբ Կիրակոս, քարուկիր, եւ տէր Համբարձում քահանայ մը կայ : Հայոց Ազգը գերեզմանատուն մը ունի ընդարձակ, երբոր ննջեցեալ մը սպառնի գերեզմանատուն կերթան, հանգուցելոյն գերեզման պատրաստելու ինչպէս սովոր է . մէկ թզաչափ կամ երկու փորելէն ըզկընի տափառակ սալ քար մը կելլայ, եւ այն կափարիչը կը վերցնեն կովածու քարաշէն սընտուկ մը կելլայ, երբեմն կողմերն ալ պատուհանով, եւ այն սընտուկին մէջ մաքուր մաղած հող կայ, հողը դուրս տալէն զկիւնընջեցեալ մէջը կըրցեն, ոմանք հող կը լեցնեն ոմանք ալ չեն լեցնել, նոյն կափարիչն ալ բերանը կը դնեն, դարձեալ գերեզմանի ձեւ վրան կը չինեն . բայց զարմանալին սա է

որ, ննջեցեալ ինչ հասակի համաձայն է, երախայ, երիտասարդ, երկան կամ կարճ հասակին համամատ գերեզման կը բացուի քարաշէն, մանաւանդ գլուխը դնելու համար քարաշէն բարձ, արմուկներուն տեղ եւ նրսատեղը աւելի փորած, ոտից կրունքներուն տեղերը յայտնի այս պատմութիւնը վաղուց լսած էի, դարձեալ քննութիւն ընելով ստուգելով թէ գեղի քահանայն, թէ ժողովուրդը մանաւանդ գիւղորէից օտաւորներէն ստուգելով մեր ստորագրութեամբ կը վաւերացնենք, Բալու քաղաքին եւ վանքին վեց վեց ժամ հեռաւորութեամբ գեղը, սահմանի երեք կամ չորս ժամ հեռաւորութեամբ : Կը խնդրեմ խմբագիր, բարեհաճեցէք չնորձել մեր այս խնդիրներուն Ձեր ազգօգուտ լրագրոյն մէկ անկիւնը, որով մնամ երախտապարտ եւ բարեմաղթու բարեհաջակամ :

Յովհաննէս վարդապետ Նէվրուզեան
Էվէրէկցի
Առաջնորդ Ձարսանձախու

— . . . խմբագիր Մանգուլի Էֆենար բաղմարդիւն լրագրոյն :

Դործերնուս զանազան դարձուածքները եւ կերպ կերպ դաղմունքները այսքան երկար առնն արգիլեցին մեզ ձեր մեծութեան ինչ ինչ լուրեր հաղորդելու, ուստի ներողամտութիւննիդ կը խնդրեմ :

Ապրիլ տառն թուով Երզնկայի գայիմագամ վսեմա . խորհրդի բաշայն Ձարսանձախի հարստահարեալ աղքատաց գործոց քննութեան, եւ այս անտանելի գերութեանէն ազատելուն ճարը գտնալու համար Ձարսանձախ հասնելուն լուրը իմանալով, ի պաշտօնէ ստիպեալ անմիջապէս դիմեցի եւ ես ի Ձարսանձախ . այն կէտերը հասան գործուն ընթացքը որ նորին վսեմութեան չընորհիւ եւ արդարաւիրութեամբը աղքատաց ապագայ երջանկութիւններ կաւետէին . դժբաղդաբար մայիս մէկ թուով վսեմ . պաշտօնակատարին Կարնոյ բարձր կուսակալէն հեռագրով հրաման մը եկաւ թէ, Ձարսանձախի Առաջնորդին Կարին բերուիլը Բ. Գրան հրաման եկած է անմիջապէս Կարին ուղարկէք . գերապատիւ Առաջնորդն ալ երեք թուով ճանապարհորդեցաւ ի Կարին . այս անակնունելի տնօրէնութիւնը արդարեւ ժողովուրդը մեծ մատանջութեան մէջ ձգեց, վստահ չի երեք տարիէն ի վեր անխոնջ աշխատութեամբ արիւնը աչքին առած Ազգին եւ Տէրութեան ըրած ծառայութիւնները որ կը յուսամ պիտի յայտնուի քիչ օրէն անուրանալի է այսքան կրած տառապանաց հանգստութեան պտուղը վայելել նորին գերապատուութեան արդար իրաւունքը ըլլալը, եւ ժողովրդեան ալ իւրեանց Առաջնորդէն բաժնուելու հնարը չըլլալը Ազգային բարձր վարչութեան տեղեկութիւն տուած եմ, կը յուսամ որ բարեխնամ վարչութիւնը կը բարեհաճի տառապեալ աղքատաց ցանկութիւնը պսակելով իւրեանց միմեկ յոյսը եւ միմեկարը եղող անձը ոչխարացը սիրուն զոհելու չի խնայող քաջ հովիւը իրենց

զոր պուլունմուշ իբէն, պա թէլէկրաթ Էրզրումա ճէլպինէ ապիր էմրի ալի կիթ միշ, վէ Չարսանճադ Հայկապոնմէ մէյ յուսիսէթի իլէ, քէնտիսինին տախի մահպունիսէթիին մուծիպ օլմուշտուր:

Պու պապուտ, նէ սէպէպ վար իտուկի նի պիլմէտիկիսիպտէն, վագաա հիշ պիր շէյ սէօյլէյէմէյիլ. լաքին, չօգ տէֆա, չօգլար ալէյհինտէ իթիթիրալար զուհու. րա կէլմէսի թա գառիմտէն պէրու կէօ թիւլմիւշ վէ պիլինսիշ պիր սահիհիք օլ տուղունտան, միւմայիլէյհին տախի էօյլէ պիր իթիթիրալար ուղրամըշ օլմասընը շիւրհէ իտիպ, վէ էօյլէ օլտուղու թագ տիրտէ իսէ, զէյատէսիլլէ էսէֆ իտէ ըրիզ:

Սալթանաթը սէնիսէնին էն քիւչիւք պիր էմրինտէ, քէմայի իթաթթա պօրճու օլտուղունմուղու թանըրը. լաքին, Սալ թանաթը սէնիսէնին հազգանիսէթ ու ատալէթ մէմպի օլտուղուն տախի պիւ տիկիսիպտէն, էն քիւչիւք պիր հուգու մուղուն իպթալ օլտուղուն կէօրտիւ կիւմիւղտէ, հըֆիլ ու վիւպէսինէ չալ լըշմալըրա պօրճու օլտուղունմուղու տախի թանըրը:

Հիշ պիր առիլ տէվէթտէ, վէ խու սուսիլլէ մէմալիքի մահրուսէյի Եահա նէտէ, խալաու լաշըն արգ ու իթատէյի հալի գաթան մէմու աթտան օլմատըրտան պաշգա, ճիւնհա վէ թագսիրաթ տախի տէյիլ տիր. իմոի, բաթրիլխանէ պիլ վէքեալէ, պէօյլէ խուսուսլարտա, պէլ քի արա եէրտէ պիր շիթթիլիլէ վու գու պուլմուշ տուր շիւքհէսինէ զա հիպ օլարադ, հազրգութի հալի անլոթ մուղըրա զայրէթ իթմէլի, վէ սէպէպինի անլամիլ տիր:

Սալթանաթը սէնիսէն պիր առաջ նորդու թէհի եէրտէ թարտ իթմէզ, էլլէթթէ, եա պիր թագսիրաթը միւ շահէտէ օլունմուշ օլմալ տիր, վէ եա խօտ մէյտանէ պիր իթիթիրա կէլմիշ պուլունմալըրոր. Պիր գապահաթա մէպ նի, հիւքիւմէթ թարաթընտան թարտ իտիլէնի, միլլէթ տախի րէտո իթմէլ տիր. լաքին, իթիթիրալար ուղրամըշ օլմարտա ի թիմաա իլլէմէլտիր:

Պիր գաշ սէնէտէն պէրու, պիր գաշ առաջնորդար ալէյհինտէ շու մուամէլէնին իծրայէ կէլտիկի կէօրիւլտիկի կիպի, հիւքիւմէթ թարաթընտան թարտ իտիլէն զանթարըն, պիւա ֆարգ միլլէթ մէմուրիլլէթինտէ իթիթիրալար զընտըգլար տախի կէօրիւլմիւշ տիր. հալ պու քի, հիշ պիր տէֆա անլաշըլմամըշ տըր քի, մէրգուման առաջնորդար գանդի թագսիրաթա մէպի թարտ իտիլլիլէր տիր:

Վարչու թիւնլարըմըզ, զէմանը աթիդ ֆէյլէսօֆու կիպի, էօնիւնտէքի շու

գուրու կէօրմէքսիլլին, կէօյտէքի երլ արզարըն քէշիլլինէ չօգլըմըշտուր տըր. շէօյլէ քի, պիւլիւք պիւլիւք շէյլէրէ էլ աթարգլարը, վէ հաթթա շու սօն կիւնլէրտէ, Բուսիաուա պուլունման, վէ քէն տի իտարէլէրի իտարիլինտէ օլան առաջ նորդարըն հուգուգլարըն թասահու պա չօգլըշարգլարը հալտէ, պիլզաթ քէնտի իտարէլէրի թահթընտա օլան առաջնորդարըն հուգուգլարընա ապա տիլզաթ իթմէքտէ տէյիլ տիրլէր:

Պիր եէրէ առաջնորդ կէօնտէրմէք հուգուգուսու, վարչու թիւն քէնտիլէ սագլամըշ տըր, վէ պու պիւլիւք իմթիլ յազը իշին տախի, հէր վագթ իթիթիլ իտար իթմէքտէ տիր. վէ պիր եէրէ պիլ իտիլին առաջնորդ թայիլին իթմէք հու գուգու քէնտիտէ օլտուղու կիպի, պիւ նաէն ալէյհ, պիր առաջնորդու ազլ իթմէք հուգուգու տախի քէնտիլտէ տիր. տիմէք տիր քի, Պապը-Ալի թարաթըն տան պիր առաջնորդուն ազլ իտիլմէսիլլէ, քէնտի իմթիլլազաթը պէյնիլտէ պիր թէնադիւս միւշահէտէ օլունմագտաուր:

Հիւքիւմէթի սէնիսէնին, էմր ու միւրատը ալիսինին, հէր շէյէ զալէպէ իտէպիլլէմէլին պիլտիկիլիլտէն, պիր առաջնորդուն, ճիւմանի պիր ճիւնհա եա ճիւնայէթինէ մէպիլ թարտ օլունտուղու թագտիրտէ, հիշ պիր շէյ տէնիլլէմէյէ ճէկի տէրքեար, վէ էօյլէ պիր առաջին, օնտան սօնրա, պաշգա պիր եէրտէ առաջնորդուգ իթմէսինէ տախի միւսա առաջին սէնիսէն պուլլուլմահաճաղը ա շիքեար տըր. հալ պու քի պիր գաշ տէֆա տըր, պուլունման մուղայի կէօրիւլմէքտէ տիր. շէօյլէ քի, բաթրիլլախանէ նին իտպէրի օլմագլըն, պիր եէրտէն թարտ իտիլէն պիր առաջնորդ, պիր գաշ ալ եա հաթթա սօնրա, հէմ տահա պիւլիւք պիր եէրէ մէմուրիլլէթէ կէօն տէրիլլէպիլմէքտէ, վէ հէմտէ թարաթը Սալթանաթը սէնիսէնտէն, մէրգու մնա մընա ֆէրման վէ նըշան տախի թահալ օլունտալիլմէքտէ տիր. վէհասըլ, հալեա բաթրիլլախանէ պիլմէյօր քի, քէնտի թայիլին իթիթիլ պիր առաջնորդ, Պապը-Ալի թարաթընտան, գանդի նիլամ ու ուսուլէ թէվիլդան, վէ գանդի ճիւն հա վէ գապահաթա մէպի թարտ օլունմագտա տըր:

Պու խուսուսա պէօյլէմէ տէվամ օլուն տուղու թագտիրտէ, նէ բաթրիլլախանէ քէնտի պօրճ վէ հուգուգուսու թանը մըշ օլուր, նէ առաջնորդար էմիլլէթի գալպ իւղրէ առաջնորդուգ իտէպիլլէլլէր, վէ նէտէ իթիթիրաուան գուրթու լապիլլէրէր:

Արըմըզ սէրպէսթիլէթ ապըր տըր, էօյլէ միւրայիլլէ իթմէլէզ. էկէր Սալ թանաթը սէնիսէն հազգընտա վաճի

պաթտան պուլունման ու պուլունմէթ ու սատապաթըմըզ քէմալ մէրթէպէտէ իզ հար իթմէք իսթէր իսէք, էօյլէ կէմ կիւմ իթմէքտէն իսէ, գալպիլիլլէ իթշա իտէրէք, էլթաթը պիլիհայէսինէ միւ րաճաթ իթմէլլիլլէ:

Չօգ տէֆա պէյնէլնաա շու խուսու սուն զիլլի կէլմիշ, վէ չօգ տէֆաուա վարչու թիւնլարա օլ պապուտ սիթմէլէր օլունմուշ իսէտէ, հիշ պիր տէֆա միւսա քիթ ճէվապ ալընամըշտուր, իլլա, շու գօր գաղըզ, կէվէլլէք, վէ պալաղըլըզ է սէրի օլան ճէվապ ալընմըշ տըր, «այ էֆէնտիմ, հազգընըզ վար, էօյլէ օլտուղունտէ պիլզտէ պիլիլլիլլէ, էվլէթ, բաթրիլլախանէնին թայիլին իթիթիլ առաջ նորդու Պապը-Ալի ազլ եա թարտ իթմէլլիլ տիր, զիւա, իմթիլլազաթը սէնիսէնին իտարիլլիլտէ տիր. լաքին, նէ չարէ քի, պազը տէֆա վուգու պուլլուլլէր էլիլմիլլէն նէ կէլլէր. պիլզ անըն էմրինէ գարշը կէլէպիլլէրմիլլիլլէ » վէ զայրի հիւմ, վէ զայրի հիւմ:

Խալը, էօյլէ տէյիլ տիր. պու ճէվապ, Սալթանաթը սէնիսէնին միւրա տը ալիսինէ, վէ իթթիլլազ իթիթիլ ա տալէթ, հազգանիլլէթ, վէ մէտէնիլլէթ թարիլլէն գարշը բէք պիւլիւք պիր իթիթիրա տըր. Պապը-Ալի հիշ պիր վա գըթտա պիլզտէն, իհասն իթմիշ օլտուղու իմթիլլազաթը կէրի ալմատըրտան պաշգա, բէյտէրթէյ տախի իմթիլլազաթ իհասն պուլլուլմագտա տըր. Հաշա, Պապը-Ալի Ալլաշըզ իտուսաթընտա կէզ մէքտէ, վէ ալալ Լէնկիլմուրուգ թասա մագտա տէյիլ տիր. մատամ քի Պապը-Ալի թարաթը ալիսինտէն մէմու պուլլուլլէ լանլար տախի պէնիլ առաջին տիրլէր, պազը քէրլէ էօյլէ եանլըշըզ վուգու պուլլապիլլէր, հալ պու քի, հէր քէստէ ի ֆատէյի հալէ, վէ հուգուգուսու իս թիտայէ հէր վագթ մէգուսու տուր. բաթրիլլախանէ, էօյլէ միւրայիլլէ ֆիլլիլլտէն սիթմէ վէ թէշէք քի իլլէմէքտէն իսէ, մէրտէ մէյտանէ չօգլմալ, վէ ուսուլ ու նիլամը էօյլէնմէլլիլ վէ հուգուգու իմթիլլազաթընըն հուսուսուսուսու թանրմալ, տայիլմա տէրտիլլէ մէրճալին արգ ու իթատէ իթմէլլի, վէ մագալար պուլլուլլուլլուլլ իմ թիլլազաթը քէմալլէն իծրա իտէրէք, տալլմատա տուա վէ թէշէք քիլլէ իլլէմէլլէ տիր:

— Ալպ ու իթաճա պիւլիւք տուրիլուն լուգ օլուպ, վէ մալ ֆիլլաթլարընճա տախի չօգլուգ ֆարգ պուլլունմատըրըն տան, պէյնիլլտան սարֆընազար իտէրիլլէ:

ՍԱԼԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ԶԷՐԱԼՅԵՆ ԹԱՊԵԱՆԵՍԻՆԵՏԷ
ԳԵԹ-ՕԼԼԱՊԱՏԱ ՏՈՂՐՈՒ ԵՈՒՏԱ, ՏՈԹՕՎՐԱՆ ԱԳՈՒԼԱԶ
ՊԻՐԱՅԵՐԼԷՐ ԳԱՐԵՆՍԵՆԱ ՆՈՒԹԵՐՈ 519: